

raad voor cultuur
raad voor cultuur
raad voor cultuur

R.J. Schimmelpennincklaan 3
postbus 61243
2506 AE Den Haag
telefoon +31(0)70 310 66 86
fax +31(0)70 361 47 27
e-mail cultuur@cultuur.nl
www.cultuur.nl

De Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap
p/a de Algemene Rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 's-Gravenhage

datum: - 9 MEI 2005
uw kenmerk: C/S/05/522
uw brief van: 8 maart 2005
ons kenmerk: arc-2005.02131/4

onderwerp: ontwerp-selectielijst archiefbescheiden op het beleidsterrein *Notariaat*
over de periode vanaf 1975 voor de zorgdragers de Koninklijke Notariële
Beroepsorganisatie, de Stichting Beroepsopleiding Notariaat, de bewaarders en de
notarissen

Zeer geachte mevrouw Van der Laan,

1. In uw hierboven vermelde brief vraagt u de Raad voor Cultuur advies over de ontwerp-selectielijst *Notariaat*. De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie heeft u in zijn hoedanigheid van zorgdrager in de zin van de Archiefwet 1995 en mede namens de andere betrokken zorgdragers verzocht deze ontwerp-lijst te doen vaststellen.
In uw brief verzocht u de Raad om binnen drie maanden advies uit te brengen. Hij biedt u bij deze zijn bevindingen¹ aan.
2. De Raad heeft de ontwerp-lijst in eerste instantie aan procedurele en vervolgens aan inhoudelijke aspecten getoetst. Zijn belangrijkste bevindingen worden in respectievelijk de paragrafen 4 en 5 uitgewerkt. De in uw adviesaanvraag gestelde specifieke vragen worden in de paragrafen 3, 4 en 5 van dit advies beantwoord.

¹ Dit advies is voorbereid door de Bijzondere Commissie Archieven van de Raad. Deze commissie wordt sinds 1 maart 2005 bijgestaan door twee externe adviseurs, te weten de heer R.S. Jonker en de heer J. van der Meer.

3. *Toetsing van procedurele aspecten*

§ 3.1. Ontwerp-lijst

Deze ontwerp-lijst is tot stand gekomen overeenkomstig de methode, die uitgaat van een analyse, beschrijving en waardering van handelingen van de (rijks-) overheid, de zogenaamde methode Institutioneel Onderzoek (IO). Aan het ontwerp is een onderzoek vooraf gegaan, waarvan verslag is gedaan in het *Rapport institutioneel onderzoek betreffende de Koninklijke Notariële Broederschap en rechtsopvolgers na 1975* (z.p., 2004, niet gepubliceerd).

§ 3.2. Driehoeksoverleg

Bij uw adviesaanvraag was tevens gevoegd een exemplaar van het verslag betreffende het zogenaamde driehoeksoverleg, waarin, zoals voorgeschreven in artikel 3 van het Archiefbesluit 1995, ontwerp-selectielijsten tot stand komen. Hieruit is de Raad niet overtuigend gebleken, dat dit overleg voor alle aanvragende zorgdragers was samengesteld zoals artikel 3, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 voorschrijft. Het verslag van het driehoeksoverleg vermeldt dat de KNB door de Stichting Beroepsopleiding Notariaat, de bewaarders en de notarissen gemachtigd is om namens hen een ontwerp-selectielijst op te stellen en daarover driehoeksoverleg te voeren. Er zijn echter bij de adviesaanvraag geen stukken meegestuurd waaruit blijkt dat dat daadwerkelijk het geval is geweest. De Raad is een groot voorstander van onderlinge mandatering van zorgdragers, omdat dat de doelmatigheid van de vaststellingsprocedure vergroot en over het algemeen ook de kwaliteit van de selectielijsten ten goede komt. Hij acht het wel noodzakelijk dat in de bijlagen bij de adviesaanvraag inzichtelijk wordt gemaakt dat de mandatering correct is geregeld. Al ten tijde van het driehoeksoverleg is een historicus uitgenodigd om als externe deskundige aan de voorbereiding van de ontwerp-lijst mee te werken.

§ 3.3. Terinzagelegging

De openbare terinzagelegging heeft, zoals uw adviesaanvraag vermeldt, niet geresulteerd in reacties.

4. *Toetsing van inhoudelijke aspecten*

Mede op grond van zijn hiervoor vermelde bevindingen heeft de Raad getracht zich een oordeel te vormen over de inhoudelijke aspecten van het onderhavige ontwerp. Hij heeft daarbij vooral gelet op de reikwijdte van de ontwerp-lijst (§ 4.1), de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria zijn toegepast (§ 4.2), alsmede op de vraag of in afdoende mate met de verschillende belangen rekening is gehouden (§ 4.3).

§ 4.1. De reikwijdte van de ontwerp-lijst en het driehoeksoverleg

De ontwerp-lijst bevat voorstellen omtrent de selectie van handelingen over de periode vanaf 1975 waarvan de neerslag valt onder de archiefwettelijke zorg van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), de Stichting Beroepsopleiding Notariaat, de bewaarders en de notarissen. De Raad is er niet van overtuigd dat de Stichting Beroepsopleiding Notariaat beschouwd moet worden als zorgdrager in de zin van de Archiefwet 1995. Hij adviseert u de status van deze Stichting nader te bezien.

§ 4.2. Toepassing van de selectiedoelstelling en - criteria

Uit het driehoeksverslag blijkt, dat de selectiedoelstelling is toegepast in de versie waarin ook rekening wordt gehouden met het aspect van het veilig stellen van de bronnen voor de kennis van de Nederlandse samenleving en cultuur. De Raad constateert dat de formulering van de selectiedoelstelling in het verslag van het driehoeksoverleg afwijkt van die in de ontwerp-lijst, en eveneens van de algemeen gangbare formulering van de doelstelling. Het verslag voegt aan de oorspronkelijke formulering toe dat met het te bewaren materiaal niet alleen de reconstructie mogelijk moet zijn van het handelen van de rijksoverheid op hoofdlijnen, maar ook *van de belangrijkste historisch-maatschappelijke gebeurtenissen en ontwikkelingen, voor zover deze zijn te reconstrueren uit overheidsarchieven*. De Raad zal op deze opvallende, zij het onopvallend gebrachte, wijziging in het selectiebeleid en de consequenties daarvan nader ingaan in deel 2 van zijn advies over erfgoedselectie, dat naar verwachting begin juli 2005 wordt uitgebracht.²

§ 4.3. De waardering van de in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 bedoelde belangen

De Raad is er, op basis van het verslag driehoeksoverleg en de ontwerp-lijst die daar het resultaat van is, van overtuigd dat de ontwerp-lijst grotendeels recht doet aan de selectiedoelstelling en in voldoende mate rekening houdt met het cultuurhistorisch belang, het administratieve belang en het belang van de recht- en bewijszoekende burgers. Bij een aantal waarderingen en afwegingen die daaraan ten grondslag liggen, zet hij echter vraagtekens. In de navolgende paragraaf gaat de Raad nader in op zijn bedenkingen.

5. Nadere beoordeling van de ontwerp-lijst

In aansluiting op bovenstaande overwegingen en bevindingen heeft de Raad de verschillende onderdelen van de ontwerp-lijst bezien. Deze geeft hem aanleiding tot het plaatsen van de hierna volgende opmerkingen.

² Deel I van het advies is reeds verschenen: 'Het tekort van het teveel. Over de rijksverantwoordelijkheid voor cultureel erfgoed', rc-2004.01917/2, 7 april 2005.

Handelingen met betrekking tot registratie en benoeming van notarissen, het lidmaatschap van de beroepsorganisatie en het vervullen van standplaatsen

De ontwerp-lijst bevat verschillende handelingen (29-31, 34-37, 39-40) die persoonsgebonden neerslag voortbrengen over benoeming in het notarisambt, de toelating tot een standplaats en het lidmaatschap van de KNB. Met uitzondering van de handelingen 35, 39 en 40 worden genoemde handelingen voorgedragen voor bewaring op grond van criterium 5.

De Raad is doordrongen van het belang om bescheiden die inzicht geven in de samenstelling van deze beroepsgroep te bewaren. Hij vraagt zich echter af of het register van notarissen zoals dat door de KNB wordt bijgehouden, en dat de neerslag vormt van de handelingen 34, 36 en 43, hiervoor niet toereikend is. Hij adviseert u te doen nagaan of de toegevoegde waarde van de neerslag van de handelingen 29-31 en 37 ten opzichte van het register zodanig is dat blijvende bewaring gerechtvaardigd is. De Raad vermoedt dat de neerslag van deze handelingen vernietigd zou kunnen worden na het verstrijken van een termijn van ca. 10 jaar.

Handelingen met betrekking tot geschillen, bezwaar, beroep en klachtenafhandeling

De handelingen met betrekking tot procedures die betrekking hebben op geschillen, bezwaar, beroep en klachten met betrekking tot het functioneren van individuele notarissen en de bestuurders van de beroepsorganisatie (de nummers 100-102, 105, 107-110) worden voorgedragen voor vernietiging na 5 jaar. Vergelijkbare handelingen worden in de enigszins vergelijkbare selectielijst van de Orde van Advocaten voor bewaring aangemerkt. Notarissen worden, anders dan advocaten, door de Kroon benoemd en zijn in hun functie deels te beschouwen als overheidsorgaan. De Raad is van mening dat de positie van de notaris nog veel meer dan de positie van de advocaat aanleiding geeft om de neerslag van de hier genoemde handelingen te bewaren en adviseert u dan ook de waardering van de handelingen 100-102, 105 en 107-110 te wijzigen in B 5. Handeling 106 van de Commissie van Toezicht van de KNB betreft bezwaar en beroep inzake examinering. De Raad is van mening dat deze neerslag wel na 5 jaar kan worden vernietigd. De Raad is van mening dat door het bewaren van de periodieke verslagen van deze commissie (handeling 11) de hoofdlijnen van het handelen van deze actor afdoende vastliggen.

Het begin van een vernietigingstermijn

De lijst bevat verschillende handelingen waarbij het verstandig zou zijn om aan te geven wanneer de klok begint te tikken voor het aftellen van de vernietigingstermijn. Zo kent handeling 21, die het aangaan van een CAO betreft, een termijn van 3 jaar. De Raad acht het raadzaam om die termijn te

relateren aan het moment waarop de CAO afloopt. Mutatis mutandis geldt hetzelfde voor handeling 22, 41, 69, 71 (die laatste drie relateren aan goedkeuringsmoment van de jaarrekening).

Handeling 20: het oprichten en instandhouden van een bureau van de KNB

Deze handeling wordt voorgedragen voor bewaring op grond van criterium 4. De Raad is van mening dat niet alle neerslag van het instandhouden van het bureau het bewaren waard is. Neerslag met betrekking tot de aanstelling van personeel bijvoorbeeld is vernietigbaar na een termijn van 10 jaar na pensionering. De Raad adviseert u handeling 20 te splitsen in een te bewaren handeling die gaat over de oprichting en de organisatie van het bureau en een aantal te vernietigen beheersmatige handelingen.

Handeling 28: het adviseren van de leden op juridisch en vaktechnisch gebied

De Raad is van mening dat blijvende bewaring van de neerslag van handeling 28 alleen gerechtvaardigd is voor adviezen van algemene strekking. Adviezen aan individuele leden acht de Raad na verloop van 5 jaar vernietigbaar. Mochten daarin toch uitzonderlijke kwesties aan de orde zijn die het bewaren waard zijn, dan is uiteraard bewaring van specifieke dossiers op grond van artikel 5^e mogelijk.

Handeling 41: het innen van de contributie/financiële bijdragen verbonden aan het lidmaatschap van de KNB

Onder verwijzing naar artikel 52 van de Algemene Wet Rijksbelastingen constateert de Raad dat de voorgestelde termijn van 5 jaar voor deze handeling te kort is. De Raad adviseert u voor dergelijke handelingen te kiezen voor een termijn van 7 jaar en daarbij te vermelden dat de termijn in gaat na afsluiting van de rekening.

Handeling 47: het vernietigen en schorsen van besluiten van organen en ringen

Deze handeling van de landelijke KNB-organisatie grijpt in in de bevoegdheden van de lagere organen van de beroepsorganisatie. Het voorstel om de neerslag van deze handeling na 5 jaar te vernietigen wekt bevreemding in het licht van de waardering van handeling 46. Deze handeling gaat over het vrijstellen van een lid van zijn gebondenheid aan een besluit van een lager orgaan en lijkt in die zin minder ingrijpend dan handeling 47. Niettemin wordt handeling 46 voorgedragen voor bewaring op grond van criterium 5. De Raad adviseert u om ook handeling 47 op grond van criterium 5 voor bewaring aan te merken.

Handeling 93: het benoemen van het ringbestuur

Handeling 93 van de actor Ring in het arrondissement wordt voor bewaring voorgedragen op grond van criterium 1. Handeling 83 van de KNB gaat over het

benoemen van het bestuur van de landelijke organisatie en is gewaardeerd met V 5. De Raad adviseert u om deze inconsistentie op te heffen door ook handeling 93 met V 5 te waarderen.

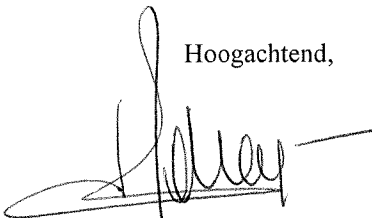
Handeling 108: het voeren van verweer in beroep en hoger beroep

Het dossier van de verweerder bewaren, zoals hier wordt voorgesteld, geeft nooit inzicht in de totale procesgang en heeft daarom weinig zin. De selectielijst *Administratieve rechtsbescherming door de Raad van State 1940-1994*³ voorziet in het bewaren van zaakdossiers aldaar. De Raad adviseert u daarom de neerslag van handeling 108 vernietigbaar te stellen 5 jaar na het afsluiten van de betreffende zaak.

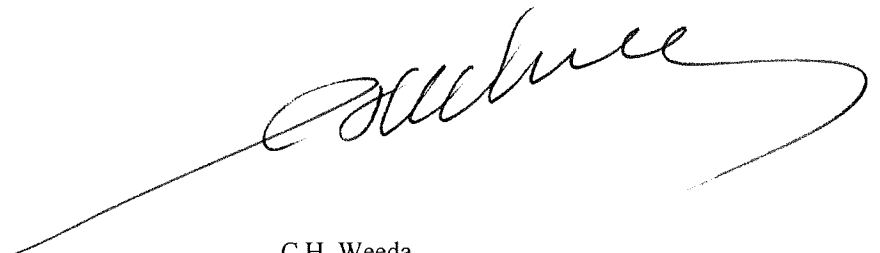
6. *Advies*

De Raad adviseert u de ontwerp-selectielijst vast te stellen voor de periode vanaf 1975 met inachtneming van de opmerkingen die gemaakt zijn in dit advies.

Hoogachtend,

mr. W. Sorgdrager
Voorzitter

C.H. Weeda
Algemeen secretaris

³ Vastgesteld bij besluit van 21/2/1997, *Stert.* 1997, nr. 46.